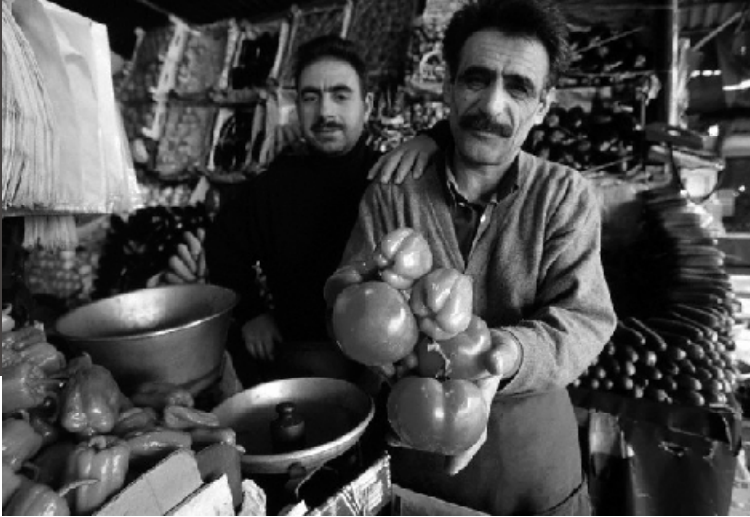

Serbest piyasa ekonomisi yoksullaşmanın nedenidir

Emekçi halkımıza
neredeysse bir
doğa kanunu gibi
dayatılan sömürü
düzeninin iç
yüzünü
açıklıyoruz.

Önce, bu “serbest piyasa ekonomisi” deyişinin, kapitalizm yerine kullanılan ve onu yüzlerce yıldır insanlığın belleğinde birlikte yer aldığı pisliklerden kurtarmayı amaçlayan bir güzelleme olduğunu belirtmek gerekir. Gerçekten de burada serbest (özgür) gibi sadece güzel, hoş, istenilir anlamlar çağrıştıran bir sözcük vardır; bir de, “piyasa” gibi insanların günlük yaşamlarında yer alan bir olguyu hatırlatan ve hiç değilse kötü çağrışımlara yol açmayan bir başka sözcük. Oysa, bu ekonomide bir serbestlik ya da özgürlük söz konusu değildir. Ekonomik kararlar, öyle iddia edildiği gibi, çok sayıda üretici ve tüketicinin kendi özgür iradeleriyle falan alınmaz. Üreticiler diye anılan firmalar ya da şirketlerdir ve bugünün dünyasında, bunların sayıları çok olduğunda bile, asıl önemlileri, onların içindeki çok büyük ve sayıca çok az olanlarıdır; geçerli olan onların kararlarıdır. Tüketici diye adlandırılanlar ise nasıl karar almaları gerektiği çok çeşitli yollarla kendilerine gösterilerek, anlatılarak, dayatılarak belli kararları almaları sağlanan ve bu sırada kendi iradeleriyle karar verdiklerini sanan insanlar...

para babalarını, amerikancıları yalnız bırakalım

sürüden AyrıLma ZamAnı

Sömürü ve yoksullaşma

Kapitalizm denildiğinde ilk aklımıza gelen şunlardır: Bir yanda, çeşitli ürünlerin üretimi için gerekli araçlara sahip olan insanlar vardır; öbür yanda, o tür araçlara sahip olmayan, ama onların kullanılmasıyla üretimi gerçekleştirecek emek gücüne sahip olan insanlar. İkinci kümedeki insanların hayatlarını sürdürmeleri için emek güçlerini kiralamaktan başka çareleri yoktur. İlk kümedekiler ise, hayatlarını sürdürmek için, kendi mülkiyetlerindeki üretim araçlarını kullanarak üretim yaptıracakları insanların emeğine muhtaç durumdadırlar. İlk kümede yer alanlara sermaye sahipleri veya kapitalistler adı verilir; ikinciler ise işçiler diye adlandırılır. Bunlar modern toplumun iki ana sınıfını oluştururlar. Kapitalistler, ancak ve ancak, işçilerin emek güçlerini kiralayarak, onların sayesinde, üretimin gerçekleşmesini sağlayabilirler. İşçiler, bir işgünü boyunca çalışarak üretim yapar ve bir miktar ürün, başka bir anlatımla, değer üretirler. Kapitalistler bu değer karşılığının bir bölümünü onlara ücret olarak geri verir, arta kalan bölümüne ise kendileri için el koyarlar. Sömürü dediğimiz olay da işte buradan doğar.

Kapitalizm, varlığını sürdürebilmek için, sömürüyü git gide artırmak zorundadır; çünkü, sömürünün sonucunda elde ettiği artı değer bir bölümünü kendi tüketim ihtiyaçları için kullanırken bir bölümünü de sermayesine ekleyecek ve böylece büyüyüp güçlenecektir. Sömürüyü artırmanın ise başlıca iki yolu vardır:

Birincisi, işgününün süresini artırmaktır. Bu yolla, üretimin yol ve yöntemleri değişmezken, işçinin fazla çalışma süresi, dolayısıyla sömürü artacaktır. Ancak, işçi sınıfı da boş durmamakta

ve bu tür uygulamalara karşı direnmektedir. Örneğin, bugün bütün dünyada işçi bayramı olarak kutlanan 1 Mayıs'ın, işçi sınıfının işgünü süresini azaltma mücadelesinin bir ürünü olduğunu biliyoruz. Dolayısıyla, sömürüyü bu yolla artırmak kapitalistler açısından oldukça zordur. Bununla birlikte, son zamanlarda, gelişmiş ile az gelişmiş ile bütün kapitalist ülkelerde sömürünün bu yolla artırılışının örneklerine rastlıyoruz. Toplu sözleşmelerle iş saatlerinin artırılması, "esnek istihdam" başlığı altında toplanan çalıştırma usulleri, taşeronlaştırma, hep bu yolla sömürüyü artırmanın örnekleri olarak karşımıza çıkıyor.

İkinci yol ise, işgününün uzunluğunu değiştirmeden, bunun içindeki gerekli çalışma süresini azaltıp fazla çalışma süresini artırmaktır. Bunun başka bir anlatımı emeğin üretkenliğini yükseltmek, emek gücünün birim zamanda yarattığı değeri türlü yöntemlerle artırmaktır.

Sonuçta, hangi yolla olursa olsun, emekçilerin yarattığı artı değer, dolayısıyla sömürü artar ve kapitalist sınıf bunun bir bölümünü sermayesine ekleyerek gücünü kat kat çoğaltır. Bütün bu sürecin sonunda da, emekçilerin yarattıkları toplam zenginlik büyük bir hızla büyürken onların bu zenginlikten aldıkları pay, genellikle, ya azalır ya da yerinde sayar. Oysa, hem sayıları hem de ihtiyaçları hızla çoğalmaktadır. Bunun anlamı yoksullaşmadır.

Toplumun sermaye sahipleri ve emekçiler olarak iki ana sınıfa bölündüğü kapitalizmin ya da serbest piyasa ekonomisinin gelişmesi böyle olur: Üretim araçlarının sahipleri git gide palazlanıp zenginleşirken emek gücünün sahipleri yoksullaşırlar. O arada bu sisteme neden "serbest" dedikleri de ortaya çıkar: Kapitalistlerin işçileri sömürmesi serbesttir. Öte yandan, işçilerin özgürlüğü de az buz değildir; onlar da kapitalistler tarafından sömürülmekte serbesttirler; bunu kimse engelleyemez!

para babalarını, amerikancıları yalnız bırakalım

SÜRÜDEN AYRILMA ZAMANI

Artan yoksullaşma ve değersizleşme

Günümüzde bu tabloya yeni özellikler eklenmiştir. Emekten yana iktisatçıların da vurguladıkları gibi, parasal hareketlerin, üretimi baskı altına alarak, tek tek insanların ve toplumların çürümesinde yeni tehditlere yol açtığı bir dönem yaşanmaktadır. Paranın üretimden kopuşu kapitalizm tarihinde görülmemiş boyutlara ulaşmakta ve çok sayıda insan tümüyle değersiz yığınlara dönüştürülmekte, daha doğrusu, hem kendileri hem de başkaları tarafından öyle algılanmaktadır. Emperyalist sistemin önde gelen kurumlarından

Dünya Bankası bile, bazı raporlarında, yeryüzündeki nüfusun beşte birinin mutlak anlamda "yoksul" olduğunu ve açlık sınırında yaşadığını belirtmek zorunda kalmaktadır. Ülkemizde de durumun pek farklı olduğu söylenemez: Devletin resmi verilerine dayanılarak yapılan hesaplamalara göre, nüfusumuzun yaklaşık yüzde 10'unu oluşturan 7 milyon dolayında insan, açlık sınırı olarak tanımlanan günlük 1 dolar gelire sahip değildir.

Günde 2 dolar olarak kabul edilen yoksulluk sınırının altında yaşayan 22 milyon dolayındaki insanımız ise nüfusun yaklaşık yüzde 32'sini oluşturmaktadır. Başka bir anlatımla, aşağı yukarı her 3 yurttaşımızdan 1'i, Dünya Bankası'nca "yoksulluk sınırı" olarak kabul edilen düzeyin altındaki bir gelire yaşamak durumundadır.

Bu noktaya, AB ve IMF reçeteleri uyarınca gerçekleştirilen ve burjuva politikacılarının gerçekleştirme hızı ile utanmadan övündükleri bir "reform" sürecinin sonunda geldiğimizi hatırlamalıyız. Bir de şunu hatırlamalıyız: Bu "reform" sürecinin ülkemizde eksik ve yetersiz olduğu ileri sürülen "serbest piyasa ekonomisi"nin eksiklerinin giderilmesi için zorunlu olduğu söylenmektedir. Halk ağızıyla konuşmanın zamanıdır: Demek ki neymiş? Serbest piyasa ekonomisinin eksikleri giderildikçe yoksulluğumuz artmaktadır; daha doğrusu, kapitalistlerin ve paradan para kazananların zenginliği, emekçilerin ise yoksulluğu artmaktadır.

para babalarını, amerikancıları yalnız bırakalım

sürüden Ayırılma Zamanı

Bir örnek

Bütün bu anlattıklarımızı ülkemizden çok yakın ve somut bir öykü ile örnekleyelim.

Özelleştirmelerin "serbest piyasa"nın olmazsa olmaz koşulu sayıldığını biliyoruz. İşte bu özelleştirmelerden biri, 5 Kasım 2003'te gerçekleşti ve Tekel'in alkollü içkiler bölümü, kurumun yıllık ortalama kârının sadece üç katı kadar parayı veren birkaç şirketin oluşturduğu bir ortaklığa satılarak özelleştirildi. O Türk özel kuruluşu da satın aldığı bu şirketin yüzde 90 payını, sadece 2,5 yıl kadar bir süre sonra, Nisan 2006'da Amerikalılara sattı. Konumuz dışında olduğu için bir parantez açarak şunu da ekleyelim: Sözünü ettiğimiz Türk şirketi bu satış ile özelleştirme sırasında devlete ödediğinin üç katı kadar bir para kazanmış oldu.

Neyse, özelleştirmelerde ceplerin nasıl doldurulduğunun örnekleri o kadar çok ki, en iyisi, bunu bırakıp asıl konumuza gelmek.

Yeni patron Amerikan şirketi, satın aldığı mülkler içinde bulunan Çanakkale Kanyak Fabrikası'nı kapattı. İşçilerin işine son verdi. Buna kimsenin söyleyecek sözü olamazdı; çünkü, adı üstünde, "serbest" piyasa ekonomisinde idik ve fabrika açmak da kapatmak da serbestti. Kapitalist, elbette, hangisi daha çok kâr etmesini sağlıyorsa onu yapacaktı.

Bu olayda yalnız işçiler işlerinden atılıp yoksullaşmakla kalmadılar. Başka yoksullaşanlar da oldu: Özelleştirme felaketi daha başlamamışken, Tekel, Çanakkale'de bir kanyak fabrikası açmaya karar vermiş ve daha önce, o fabrikada işlenmeye uygun bir üzüm çeşidinin yörede üretilmesini desteklemiş ve yaygınlaştırmıştı. Ama bu üzüm şaraplık olmadığı gibi sofralık da değildi ve

sadece o kanyak fabrikasının işine yarıyordu. Böylece, önce özelleştirme ve ardından Amerikanlaştırma, ürettikleri üzüm hiçbir işe yaramayıp ellerinde kalan binlerce üzüm üreticisi köylüyü de yoksulluğa itmiş oldu.

Şimdi sorabiliriz: Serbest midir piyasa mıdır nedir, o düzen, adıyla sanıyla "kapitalizm", yoksullaşmanın nedenidir derken yanıldığımızı kim söyleyebilir?

EMPERYALİZME KARŞI
YURTSEVER
cephe

para babalarını, amerikancıları yalnız bırakalım

sürüden Ayrılma Zamanı